

Persbericht

Rijksuniversiteit Groningen

Nummer: 121

Datum: 21 november 2006

Invloed emoties op rijgedrag sterk onderschat

Wie vaak op de weg zit, weet dat emoties in het verkeer bepaald geen uitzondering zijn. Bumperkleven, onnodig lang links blijven rijden, snijden: gebeurtenissen die al snel leiden tot knipperende lichten, getoeter en boze gebaren. In haar proefschrift beschrijft Jolieke Mesken de rol van emoties bij het rijgedrag. 'Emoties tijdens het rijden kunnen het rijgedrag van automobilisten beïnvloeden: een boze automobilist heeft namelijk de neiging om verkeerssituaties als minder riskant in te schatten dan ze zijn. Het is daarom van groot belang dat beleidsmakers, als ze nieuwe verkeersmaatregelen treffen, stil staan bij de rol van emoties in het verkeer.'

Mesken promoveert op 30 november 2006 aan de Rijksuniversiteit Groningen. Het onderzoek werd verricht in samenwerking met de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid (SWOV).

Tijdens het autorijden ervaren mensen emoties die hun rijgedrag op positieve en negatieve wijze kunnen beïnvloeden. De meest voorkomende emoties tijdens het rijden zijn irritatie en nervositeit. Jolieke Mesken: 'Als er iets onverwachts gebeurt in het verkeer, schrikken mensen vaak eerst. Ze worden nerveus als ze de situatie niet zelf in de hand hebben en ze worden boos of geïrriteerd als er iemand anders is, die ze de schuld kunnen geven. Een file op zich leidt niet tot irritatie, maar het gedrag van weggebruikers in de file mogelijk wel.'

Rijsimulator te leuk

In twee van haar experimenten heeft Mesken onderzocht hoe mensen verkeerssituaties inschatten. 'Ik wilde weten of ze zich zouden laten beïnvloeden door hun emoties. Deelnemers keken twee keer naar een serie videofragmenten waarbij ze moesten aangeven hoe riskant ze de verkeerssituatie vonden. Vervolgens werd geprobeerd één groep te irriteren door ze tussen de eerste en de tweede keer in feite een onmogelijke opdracht te geven en hen te bestraffen voor het niet op tijd uitvoeren ervan. 'Helaas lukte het niet om de deelnemers zo geïrriteerd te krijgen dat ze duidelijk verschilden van de controlegroep. Blijkbaar is het rijden in een simulator zo leuk dat de mensen niet boos te krijgen zijn.'

Emoties komen en gaan snel

Een proef met een auto in het echte wegverkeer leverde meer resultaten op voor het onderzoek van Mesken. In een auto uitgerust met vier camera's om de verkeerssituatie te registreren moesten de respondenten een vaste route afleggen van ongeveer vijftig minuten. Mesken zat zelf achterin met een bloknotje en vroeg om de drie minuten naar de emoties van de bestuurder. Een rij-instructeur gaf instructies. Verder werd de hartslag van de automobilist ook geregistreerd. Mesken: 'Tijdens zo'n rit zie je dat er wel degelijk veel gebeurt onderweg. Emoties komen snel op en zijn ook weer snel verdwenen. Het gaat vaak om kleine dingen, een stilstaande auto op de vluchtstrook, een voetganger die opeens oversteekt, een lastig kruispunt. Wat ook opviel is dat deelnemers die tijdens de rit een paar keer geïrriteerd waren, op bepaalde weggedeeltes harder reden dan deelnemers die niet geïrriteerd waren.'

Positief is normaal

Echt heftige dingen zijn er tijdens de proefritten niet gebeurd. Toch vindt Mesken het opvallend dat mensen gemiddeld twee keer per uur boos worden tijdens het rijden en bijna drie keer nerveus of angstig. 'Dat laatste kwam natuurlijk ook omdat ze in een vreemde auto reden met een rij-instructeur naast zich. Wel valt op dat nervositeit vooral voorkomt wanneer mensen een verkeerssituatie gevaarlijk vinden. Wat mij verder heeft verbaasd, is dat positief gedrag van anderen nauwelijks invloed heeft op emoties. Mensen worden er niet blij van, ze vinden het normaal als andere weggebruikers iets aardigs doen.'

Meer communicatie en meer begrip

Rijscholen zouden meer aandacht kunnen besteden aan het voorkomen van negatieve emoties tijdens het rijden, vindt Mesken. 'Je moet niet alleen leren hoe je een auto bestuurt, maar ook hoe je omgaat met je medeweggebruikers en hoe je fouten die anderen maken zelf kunt compenseren.' Daarnaast vindt ze het van groot belang dat de overheid beter communiceert met de weggebruikers. Mesken: 'Als je in de trein opeens in een weiland stil staat, roept de conducteur tegenwoordig meteen om wat er aan de hand is. Op de weg heb je vaak geen idee waarom je opeens maar 90 mag rijden in plaats van 120. De overheid zou ook meer rekening kunnen houden met de rol van emoties bij het nemen van verkeersmaatregelen. Een paar jaar geleden was er de ritscampagne waarbij mensen werden gestimuleerd om door te rijden tot het einde van de invoegstrook om daar pas in te voegen. In die campagne werd onvoldoende rekening gehouden met de emoties van mensen. Ze hadden het gevoel dat ze voordrongen als ze aan het einde van de strook gingen ritsen. En automobilisten op de rijbaan vonden dat de invoegers netjes achteraan moesten sluiten en lieten ze er vaak niet tussen. Dat zijn reacties die niet waren voorzien.'

Oplossen fileprobleem geen oplossing

Zou het oplossen van het fileprobleem in Nederland ertoe leiden dat automobilisten blij en vrolijk achter het stuur zitten en niet meer boos worden? Mesken meent van niet. 'Files veroorzaken geen negatieve emoties. Problemen ontstaan doordat mensen geïrriteerd zijn en daardoor verkeerde inschattingen maken. Ze worden niet boos vanwege een file of een wegomlegging, maar vanwege het gedrag van

hun medeweggebruikers. Het oplossen van alle files alleen helpt dus niet. Het zou interessant zijn om meer onderzoek te doen naar de gemoedstoestand van de bestuurder. Nu weten we wel dat er een link ligt tussen emoties als irritatie en boosheid en het verkeerd inschatten van verkeerssituaties, maar je kunt niet zeggen dat dit direct leidt tot ongevallen.'

Curriculum vitae

Jolieke Mesken (Groningen, 1974) studeerde psychologie aan de RUG. Ze verrichtte haar promotieonderzoek bij de vakgroep Experimentele en Arbeidspsychologie van de faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen en bij de Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid SWOV, die een speciaal promotieprogramma heeft gestart. Inmiddels werkt ze als adviseur Mobiliteit en Verkeer bij ingenieursbureau DHV te Amersfoort. Promotor is prof.dr. J.A. Rothengatter, copromotor dr. M.P. Hagenzieker. De titel van haar proefschrift luidt [Determinants and consequences of drivers' emotions](#). Uitgever is de SWOV.

Noot voor de redactie

Nadere informatie: Patrick Rugebregt (voorlichter SWOV), tel. (070) 317 33 18, e-mail info@swov.nl
of Jolieke Mesken, tel. (033) 468 29 74

*Redactie: afdeling Communicatie RUG
Postbus 72, 9700 AB Groningen
Tel. 050-363 4444
E-mail: communicatie@rug.nl*